

תרומו, שעדיין לא הורמו אלא עתידים להיות מורמים, ובא
להזהיר בזה על אכילת טבל. וילף – ולומדים גזירה שוה 'חילול
חילול' מטמא שאכל תרומה, שבטבל כתוב 'ולא יחללו', ובטמא
שאכל תרומה כתוב (שם בב ט) 'ומתו בו כי יחללוהו', מה להלן בטמא
שאכל תרומה עונשו כמיתה, אף כאן באוכל טבל, עונשו כמיתה.
שואלת הגמרא: וילף – מדוע לא נלמד טבל בגזירה שוה 'חילול
חילול' מנותר – מהאוכל בשר קדשים שעבר זמן אכילתו, שגם בו
נאמרה לשון חילול 'ואכליו עונו ישא פי אדם קדש ה' חלל ונכרתה
הנפש ההוא מעמיה' (ויקרא יט ח), ונלמד מה 'להלן' באוכל נותר
עונשו כמיתה, אף כאן באוכל טבל עונשו כמיתה, ולא במיתה בידי
שמים כמו שלמדנו לעיל.
משיבה הגמרא: מסתברא יותר שטמא שאכל תרומה הוה ליה
למילף – יש ללמוד דין טבל ולא מנותר, שכן מצאנו כמה דמיונות
בין הטמא שאכל תרומה לבין האוכל טבל, ואלו הם: א. תרומה –
שני האיסורים תלויים בתרומה, זה אוכל תרומה בטומאה, וגם
ענין טבל אינו אלא תערובת פירות חולין עם תרומה שעדיין לא
הופרשה משם. ב. חוצה לארץ – גם תרומה וגם טבל אינם נוהגים
אלא בארץ ישראל בלבד, אבל נותר נוהג בכל מקום. ג. הותרה –
גם טמא באכילת תרומה וגם איסור טבל, יש להם היתר, שטמא
על ידי שיטבול במקוה יהיה מותר בתרומה, וכן טבל יש היתר
לאיסורו על ידי הפרשת תרומות ומעשרות, אבל נותר אין לו
היתר לעולם. ד. פריש – המילה 'חילול', שממנה באים ללמוד
את הגזירה שוה, כתובה בין בתרומה ובין בטבל בלשון רבים
ובתרומה 'וחללוהו' (ויקרא כ ט), ובטבל 'וחללו' (ויקרא כ טו), אבל
בנותר כתובה היא בלשון יחיד 'וחלל' (ויקרא יט ח), ה. פירות –
תרומה וטבל שניהם בפירות, אמנם נותר אינו אלא בבשר. ו. פגול
– שחט על מנת לאכול לאחר הזמן הקצוב לקרבן, ופסל בכך את
הקרבן. ובענין זה דומים תרומה וטבל שבשניהם אין נוהג דין זה,
אלא בקדשים בלבד. ז. ונותר – קדשים שנפסלו על ידי שעבר זמן
אכילתם, גם דין זה אינו נוהג בתרומה וטבל אלא בקדשים.
מקשה הגמרא: אדרבה מנותר הוה ליה למילף, שכן מצאנו כמה
דמיונות בין טבל לנותר, ואלו הם: א. שניהם ענינים פסול אוכל –
פסול של המאכל, אך באיסור תרומה בטומאה אין האיסור אלא
משום טומאת הגוף של הכהן. ב. אף אחד מהם אין לו היתר
במקוה, כתרומה המותרת לכהן לאחר שטבל.
משיבה הגמרא: הנה נפישין – דמיונות לטמא שאכל תרומה יתרים
על דמיונות לאוכל נותר, לכן יש ללמוד גזירה שוה מתרומה ולא
מנותר. רבינא אמר, יש טעם אחר להעדיף את הגזירה שוה מטמא
שאכל תרומה, שחילול פרישין מחילול פרישין עדיף – שבתרומה
ובטבל המילה 'חילול' כתובה בלשון רבים, והוא דמיון בעצם
הגזירה שוה.
הגמרא ממשיכה לברר את דברי הברייטא: וכהן טמא שאכל
תרומה מהוה מנולן שחייב מיתה בידי שמים. משיבה הגמרא:
דאמר שמואל, מניין לכהן טמא שאכל תרומה מהוה מנולן שחייב מיתה
בידי שמים, דכתיב (ויקרא כ ט) 'ושמרו את משמרתו ולא ישאו עוליו
טמא וגו' ומתו בו כי יחללוהו', והוא פסוק בסיום הפרשה (ויקרא כב
ד ט) המזהירה כהנים טמאים על אכילת תרומה.
הגמרא מבארת דין כהן טמא בתרומה טמאה. אומרת הגמרא:
מדברי שמואל 'מנין לכהן טמא שאכל תרומה מהוה מנולן שחייב מיתה
במיתה' וכו' יש לדייק, מהוה אין – שדווקא על תרומה טהורה
חייב כהן טמא, אבל על טמאה לא חייב אפילו אם אכלה בטומאת
הגוף, וכדאמר שמואל אמר רבי אליעזר, מניין לכהן טמא שאכל
תרומה שחייב מיתה שחייב מיתה, דאמר בענין העונש על אכילת
תרומה בטומאת הגוף (ויקרא כ ט) 'ומתו בו כי יחללוהו', שהאוכל
תרומה בטומאה מחלל את קדושתה,

לא משום פירות – זו 'ושאנו כהן' שעשה אחת מהן במקדש, אינו
חייב מיתה בידי שמים, משום שיש אחריותו עבודה אחרת, ולא
משום טומאה – כהן שעשאן בהיותו טמא אינו חייב, שכל דבר
שזר אינו חייב עליו אף כהן טמא אינו חייב, ולא משום מחוסר
כְּהֻנָּה – כהן שעבד עבודות אלו בפחות מארבע בגדים הכתובים
בו אינו חייב מיתה בידי שמים, ולא משום רחוק ידים ורגלים – כהן
שלא קידש את ידיו ורגליו על ידי רחיצתם מכלל, ועבד אחת
מעבודות אלו, אינו חייב מיתה בידי שמים.
ומדיקת הגמרא: דווקא עבודות אלו, אם עשאן בטומאה אינו
חייב, הוה מקטיר – אבל המקטיר את קומץ המנחה על המזבח,
שהוא גמר עבודת המנחה, חייב אם היה טמא. מאי לאו – וכי אין
חיוב זה חיוב מיתה, ומוכח שכהן ששימש בטומאה חייב מיתה,
ולא כדברי רב ששת.
מתרצת הגמרא: לא, אם הקטיר בטומאה אינו חייב מיתה אלא
הרי הוא באזהרה, שנאמר (ויקרא כב א) 'ולא יחללו'. הגמרא מקשה
על תירוצו זה: אלא לפי דבריה, שהמשנה עוסקת בחיוב 'לא', אם
כן הוה שגם הוא מוכרח שם, נמי באזהרה בלבד ולא למיתה. והכתיב
– והלא כתוב (במדבר יח י) 'והיה הקרבן יופת'. הגמרא דוחה קושיא
זה: הוה פרישיתא והוה פרישיתא – כל דבר דובר נידון לגופו, חיוב בור,
אכן הוא חיוב מיתה, אבל חיוב של כהן טמא, אינו אלא 'לאו'
בלבד.
מקשה הגמרא: אם כהן טמא שהקטיר אין בו אלא לאו בלבד,
מכיל – יוצא מתוך כך, דיוצא וכולל, שלגביהם אמרה המשנה
שאינם חייבים (וכמקטיר), לאו נמי לא – אפילו לאו מן התורה אין
בהם. וקשה, והנהיג בברייטא, אזהרה ליוצא וכולל בטומאת הגוף
מניין, תלמוד לומר (ויקרא כא ו) 'קדשים יהיו לאלהיהם ולא יחללו שם
אלהיהם וגו'. מתרצת הגמרא: אזהרה זו אינה אלא מדרבנן, וקרא
– והפסוק שהווא אסמכתא בעלמא.
הגמרא מוכיחה שכהן ששימש בטומאה חייב מיתה: מיתיבי –
הקשו רב ששת, שנינו בברייטא, ואלו הן ששמיטה בידי שמים וכו'
'טמא ששימש' – תיבתא – דברי רב ששת נסתרו.
הגמרא מביאה את הברייטא שהוכרה לעיל: נופא – והו עצם
דברי הברייטא, ואלו ששמיטה בידי שמים: א. האוכל את הפגול –
פירות שלא הופרשה מהם תרומה גדולה ותרומת מעשר ב. וכהן
טמא שאכל תרומה טהורה. ג. וזה שאכל את התרומה. ד. וזה
ששימש – עבד במקדש. ה. וכהן טמא ששימש. ו. וכהן פגול יום –
טמא שטבל באותו יום אך לא נטהר לגמרי כל עוד שלא יצאו
הכוכבים ששימש. ז. וכהן מחוסר כְּהֻנָּה – שחסר אחד הבגדים
הכתובים בו ועבד במקדש. ח. וכהן מחוסר כְּהֻנָּה – שהיה זב או
מצורע שלא נטהר לגמרי כל עוד שלא הביא הקרבנות האמורים
בו ועבד במקדש. ט. וכהן שלא רחץ ידים ורגלים ועבד במקדש. י.
וכהנים שתווי יין שעבדו במקדש. יא. וכהנים פויעי ראש – שלא
גילוהו את שערים יותר משלושים יום ועבדו במקדש.
ממשיכה הברייטא: אכל שאר הפסולים לעבודה כגון ערל, ואונן –
מי שמת לו באותו היום קרוב משפחתו שחייב להתאבל עליו,
ויושב – שעשה עבודתו בישיבה ולא בעמידה, כל אלו אף על פי
שפוסלים את עבודתם, אינן נענשים כמיתה אלא באזהרה בלבד.
וכהן פגול מוסר שעבד במקדש, רבי אומר כמיתה בידי שמים,
וחקמים אומרים באזהרה בלבד. וכן מי שתווי מעילה – נהנה
במודי מן ההקדש שיש בו מעילה, רבי אומר כמיתה וחקמים
אומרים באזהרה.
הגמרא מבררת את המקורות לדברי הברייטא: האוכל את הפגול,
מנולן שחייב מיתה בידי שמים. משיבה הגמרא: דאמר שמואל משום
רבי אליעזר, מניין לאוכל את הפגול שהוא כמיתה, דכתיב (ויקרא כב
טו) 'ולא יחללו את קדשי בני ישראל [את] אשר ירמו לה', בעתידים
לתרום הפגול מדרב – פסוק זה מדבר בחילול 'קדשים', והיינו

פָּרַם לָזוֹ – ויש למעט אם כן תרומה טמאה, שאין שייך לחללה משום שהיא מחוללת ועומדת.

שנינו בברייתא ואילו שבמיתה וכו' וזר שאכל את התרומה. הגמרא מביאה מחלוקת בענין זה: אמר רב, זר שאכל את התרומה לוקה כעובר על 'לאו', שנאמר (ויקרא כב י) 'וְכָל זָר לֹא יֵאכַל קֹדֶשׁ וגו' ו'קודש' היינו תרומה, שכל אותה הפרשה (שם כב יט) מדברת בתרומה. אמרי ליה רב כהנא ורב אסי לרב, לימא מר – אמור שהוא בְּמִיתָה בידי שמים. דְּכֵתִיב (שם כב ט) 'וְשָׁמְרוּ אֶת מִשְׁמַרְתִּי וְלֹא יִשְׂאוּ עָלֵי חֻטָּא וּמָתוּ בּוֹ כִּי יִחְלְלוּהוּ אֲנִי ה' מְקַדְּשִׁם, וְנִסְמַךְ לוֹ (שם כב י) 'וְכָל זָר לֹא יֵאכַל קֹדֶשׁ וגו', ויש ללמוד מסמיכות זו ש'ומתו בו' נאמר גם לגבי זר שאכל תרומה. מתרץ רב: במילים 'אני ה' מְקַדְּשִׁם, הַפָּסִק הַעֲנִין בין 'ומתו בו' ל'וְכָל זָר' ואינם סמוכים.

מִיתָתִי – הקשו על דברי רב, שנינו בברייתא, וְאָלוּ הֵן שְׂבָמִיתָה זר האוכל את התרומה. משיבה הגמרא: מִתְּנִיתָה אֲדָרְבִּי קֹא רְמִית – וכי באת להקשות מברייתא על דברי רב, רב כהנא הוא חשוב, ופליג – ויכול לחלוק על ברייתא.

הגמרא ממשיכה בבירור דברי הברייתא: וזר ששימש במקדש, חייב מיתה מדְּכֵתִיב (במדבר יח י) 'וְהַזֵּר הַקֹּרֵב יוֹמָת', והיינו מיתה בידי שמים.

הגמרא מביאה מקור לחיוב מיתה בכהן טמא שעבד במקדש: וְטָמֵא שְׂשִׁימֶשׁ שהוא חייב מיתה, מקורו בְּדִקְצָא מִיָּנִית – כמו ששאל רב חייא בר אבין מרב יוסף, מִנִּין לְטָמֵא שְׂשִׁימֶשׁ שהוא בְּמִיתָה וְהַשֵּׁיב לוֹ דְּכֵתִיב (ויקרא כב ב) 'דָּבָר אֵל אֶהְרֹן וְאֵל בְּנָיו וַיֹּנְדְּרוּ מִקֹּדֶשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִחְלְלוּ אֶת שֵׁם קֹדֶשׁ, וְהָיָא אֲזַהְרָה לְהַיְנוֹר' וכלומר להיבדל מעבודת המקדש בטומאת הגוף. וְיָלִיף – ולומדים גזירה שוה 'חילול חילול' מטמא שאכל תְּרֻמָּה, ששם כתוב 'ומתו בו כי יחללוהו' (ויקרא כב ט), ויש להשוות את עונשיהם, מִה לְחַלֵּן בטמא שאכל תרומה, דינו בְּמִיתָה, כמו שכתוב (שם) 'ומתו, אִם כָּאֵן בטמא ששימש, בְּמִיתָה.

שואלת הגמרא: וְיָלִיף – מדוע לא נלמד 'חילול חילול' מאוכל נותר – בשר קדשים שעבר זמן אכילתו, שכתוב בו (ויקרא יט ח) 'וְאֵכָלִיו עֹנֵו יִשָּׂא כִּי אֶת קֹדֶשׁ ה' חָלַל וְנִכְרַתָּה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיךָ, וְכֵה לְחַלֵּן נותר עונשו בְּרַת, אִם כָּאֵן במשמש בטומאה בְּרַת, ולא במיתה בידי שמים כמו שלמדנו לעיל.

משיבה הגמרא: מִסְתַּבְּרָא שטמא שאכל תְּרֻמָּה הֵנָּה לִיה לְמִילָה – יש ללמוד, שְׁכֵן מצאנו כמה דמיונות בין הטמא שאכל תרומה לבין טמא ששימש, ואילו הם: א. גוף – בשניהם הפסול בגופם, שדם טמאים, אבל בנותר הפסול בבשר. ב. טָמֵא – בשניהם האיסור משום טומאה, מה שאין כן בנותר. ג. מְקַנָּה – בשניהם יש היתר על ידי טבילה במקוה, מה שאין כן בנותר. ד. בְּרִיבִים – המילה 'חילול', שממנה לומדים גזירה שוה, כתובה בין בתרומה ובין בטמא ששימש בלשון רבים, אבל בנותר כתובה היא בלשון יחיד.

מקשה הגמרא: אֲדָרְבִּי מִנֹּתֵר הֵנָּה לִיה לְמִילָה, שְׁכֵן מצאנו כמה דמיונות בין המשמש בטומאה לאוכל נותר, ואילו הם: א. קֹדֶשׁ – שניהם ענינם תלוי בקדשים, מה שאין כן בתרומה. ב. פָּגִים – שניהם תלויים בעבודה בתוך המקדש, מה שאין כן בתרומה. ג. פְּגִיגָל, והיינו פסול קרבן על ידי שחושב בשעת השחיטה לאוכלו לאחר הזמן הקצוב לאכילתו, ובשניהם יש שייכות לדין זה שהרי ענינם בקרבנות, מה שאין כן בתרומה. ד. נֹתֵר, והוא פסול קדשים על ידי שעבר זמן אכילתם, וגם הוא שייך לשניהם ואינו שייך לתרומה.

מתרצה הגמרא: חילול דְּרִבִּים מְחִילֵל דְּרִבִּים עֲדִיף – יש להעדיף את הגזירה שוה מטמא שאכל תרומה משום שגם בתרומה וגם בטמא ששימש המילה 'חילול' כתובה בלשון רבים, והוא דמיון בעצם הגזירה שוה.

הגמרא מביאה מקור לחיוב מיתה בטבול יום ששימש. שואלת

הגמרא: כהן טבול יום ששימש, מִנֵּלן שחייב מיתה. משיבה הגמרא: 58
דְּתֵנִיָּא בברייתא, רַבִּי סִימַאי אָמַר, רָמֵז לְטָבֹול יוֹם שָׁמַם עָבַד 59
במקדש חילל – פסל את עבודתו מִנִּין, תְּלִמְדוֹ לִימָר (ויקרא כא ו), 60
'קֹדֶשִׁים יִהְיוּ לַאלֹהִים וְלֹא יִחְלְלוּ שֵׁם אֱלֹהֵיהֶם' וגו' וְאֵם אֲנִי עֲנִין 61
– ואם לא בא ללמד לגבי טָמֵא גמור ששימש, דְּנִפְקָא לָן – שזה כבר 62
למדנו בגמרא לעיל מהפסוק (ויקרא כב ב) 'וַיֹּנְדְּרוּ מִקֹּדֶשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל 63
וְלֹא יִחְלְלוּ אֶת שֵׁם קֹדֶשׁ' וגו', תִּנְיִחוּ עֲנִין – יש לך לפרשו באופן 64
שיהיה ענינו לְטָבֹול יוֹם שְׂשִׁימֶשׁ, שגם הוא מוזהר שלא לעבוד 65
במקדש. וְיָלִיף עונשו בגזירה שוה 'חילול חילול' מטמא האוכל 66
תְּרֻמָּה, מִה לְחַלֵּן בענין טמא שאכל תרומה עונשו בְּמִיתָה, אִם כָּאֵן, 67
בטבול יום ששימש, בְּמִיתָה. 68

הגמרא מביאה מקור לחיוב מיתה במחוסר בגדים שעבד במקדש: 69
וּמְחֹסֵר בְּגָדִים – כהן שחסר אחד הבגדים הכתובים בו ועבד 70
במקדש, מִנֵּלן שחייב מיתה בידי שמים. אָמַר רַבִּי אֶבְהוֹ אָמַר רַבִּי 71
יוחנן, וּמָתוּ כֵה מִשְׁמִיתָ – ויש שמביאים שמועה זו בשמו דְּרַבִּי 72
אֶלְעָזָר דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, נאמר בענין מצות בגדי הכהונה (שמות כט יט) 73
'וְאֵת בְּגָדֵי תַקְרִיב וְהַלְבַּשְׁתָּם בְּתֵנָה, וְהַנֶּתַּת אוֹתָם אֲכַנְטָא אֶהְרֹן וּבְנָיו 74
וְהִכְשַׁת לָהֶם מִגְבַּעַת וְהִיתָה לָהֶם בְּהֵנָה לְתַקַּת עוֹלָם' וגו', ומשמע 75
שעל ידי הבגדים תהיה להם כהונה, ומכאן שְׁכֵן שְׂבָמִיתָם עֲלֵיהֶם 76
כְּהֻנָּתָם עֲלֵיהֶם, אבל כשאין בְּגִידָם עֲלֵיהֶם אֵין כְּהֻנָּתָם עֲלֵיהֶם, 77
וְהוּא לָהּ – והרי הם כְּרִיבִים, וְאָמַר מֶר – וכבר אמר התנא בברייתא 78
שזר ששימש דינו בְּמִיתָה, והוא הדין למחוסר בגדים, שהוא כזר. 79
הגמרא מביאה מקור לחיוב מיתה בכהן מחוסר כפרה שעבד 80
במקדש: וּמְחֹסֵר כְּפָרָה – מצורע או זב שלא הקריב את קרבנותיו 81
לכפרתו ועבד במקדש, מִנֵּלן שחייב מיתה. אָמַר רַב הוֹנָה, דְּאָמַר 82
קָרָא לגבי יולדת (והטענה אף היא הקרבת קרבנות מלבד הטבילה) 83
(ויקרא יב ח) 'וְלִקְחָה שְׁתֵּי תְרִים או שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה אֶחָד לַעֲלֹה וְאֶחָד 84
לַחֲטָא' וּכְפָר עֲלֵיהֶם תִּכְבֵּן וְסָהְרָה, הרי שעל ידי הקרבת הקרבנות 85
מתקיים בה 'וְסָהְרָה, מְכַלֵּל' – ומוזה נשמע שְׁעַד להקרבת הקרבנות 86
היא מְטַמָּה, ומיולדת נלמד לשאר מחוסרי כפרה, שגם הם נקראים 87
טמאים. וְאָמַר מֶר – וכבר אמר התנא בברייתא שטָמֵא שְׂשִׁימֶשׁ דינו 88
בְּמִיתָה. 89

הגמרא מביאה מקור לחיוב מיתה בכהן שלא רחץ ידיו ורגליו 90
ועבד במקדש: וְשָׁלֵא רְחוּי דִּימִים וְרִגְלִים, מִנֵּלן שחייב מיתה. משיבה 91
הגמרא: דְּכֵתִיב (שמות ל ב) 'בָּבֹאֵם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד יִרְחֲצוּ מִים וְלֹא יָמָתוּ 92
או בגשתם אֶל הַמִּזְבֵּחַ לְשֵׁרֶת לְהִקְטִיר אִשֶּׁה לַה', ומה שכתוב 93
'בָּבֹאֵם' היינו בבואם לעבוד עבודה, ונאמר שאם הם רחוצים ידים 94
ורגלים לא ימותו, ולמדנו שאם אינם רחוצים, ימותו. 95

מקור לחיוב מיתה בכהן שתוי יין שעבד במקדש: וְשִׁתוּי יֵין חִיבִים 96
מיתה, מְדִכְתֵּיב (ויקרא יט ט) 'וְיֵין וְשִׁכָר אֵל תִּשְׁתֵּי וגו', אֶתְהַ וּבְנִיךְ אֶתְךָ 97
בְּבֹאֲכֶם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד וְלֹא תִמָּתוּ' ולמדנו שאם שתוי יין ועבדו, 98
ימותו. 99

הגמרא מביאה מקור לחיוב מיתה בכהן פרוע ראש שעבד 100
במקדש: וּפְרוּעֵי רֹאשׁ – כהנים שלא גילחו את שערם יותר 101
משלושים יום ועבדו במקדש, חִיבִים מיתה מְדִכְתֵּיב (יחזקאל כד ב) 102
'וְרֹאשָׁם לֹא יִגְלְחוּ וּפְרוּעֵי לֹא יִשְׁלְחוּ כִסּוֹם יְכַסְּמוּ אֶת רֹאשֵׁיהֶם, 103
וְכֵתִיב בְּתִירָה – וכתוב אחריו (שם כד כא) 'וַיֵּן לֹא יִשְׁתוּ' וגו', אֶתְקַשׁ 104
– הוקשו בזה פְּרוּעֵי רֹאשׁ לְשִׁתוּי יֵין, מִה שִׁתוּי יֵין בְּמִיתָה אִם פְּרוּעֵי 105
רֹאשׁ בְּמִיתָה. 106

שנינו בהמשך הברייתא: אָבֵל כהן שהוא עָרֵל או אוֹנֵן שעבד 107
במקדש, וכן כהן העובד בהיותו יוֹשֵׁב, אינם במיתה אלא בְּאִהְרָה 108
בלבד. 109

הגמרא מביאה מקור לאזהרת ערל מלעבוד במקדש: עָרֵל מִנֵּלן 110
שאסור בעבודה. אָמַר רַב חֲסָדָא, דְּכֵר זֶה מְתוּרָת מִשָּׁה רַבִּינוּ לֹא 111
לְמַדְנָה, עַד שֶׁבָּא יְחִזְקִיאֵל בֶּן בּוּזִי וְלִמְדָנוּ (יחזקאל טו ט) 'כֹּל בֶּן נָכֵר עָרֵל 112
לֵב 113